

EUROPEISKA KOMMISSIONENS SVAR

PÅ EUROPEISKA REVISIONSRÄTTENS SÄRSKILDA RAPPORT

**Synergier mellan Horisont 2020 och de
europeiska struktur- och
investeringsfonderna:
Utnyttjas ännu inte fullt ut**

Innehåll

SAMMANFATTNING (punkterna I–IX).....	2
INLEDNING (punkterna 1–9).....	3
REVISIONENS INRIKTNING OCH OMFATTNING (punkterna 10–13).....	5
IAKTTAGELSER (punkterna 14–78).....	5
SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER (punkterna 79–91).....	10
Rekommendation 1 – Förbättra samarbetet mellan organ som deltar i förvaltningen av ESI-fonderna och ramprogrammen.....	11
Rekommendation 2 – Utnyttja datapotentialen för att främja synergier.....	12
Rekommendation 3 – Öka användningen av synergier nedströms.....	12
Rekommendation 4 – Förbättra informationsflödet om projekt som har tilldelats spetskompetensstämpeln.....	13

I detta dokument presenteras Europeiska kommissionens svar på iakttagelserna i Europeiska revisionsrättens särskilda rapport i enlighet med artikel 259 i [budgetförordningen](#). Dokumentet ska offentliggöras tillsammans med den särskilda rapporten.

SAMMANFATTNING (punkterna I–IX)

Kommissionens svar:

I. Horisont 2020 och dess efterföljare Horisont Europa är de viktigaste EU-programmen till stöd för forskning och innovation. De har som slutligt mål att skapa arbetstillfällen, främja ekonomisk tillväxt, stärka industrins konkurrenskraft och öka unionens attraktionskraft inom forskning och utveckling (FoU).

De europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) har också mobiliserat betydande resurser för att stödja innovation och medlemsstater och för att hjälpa till att överbrygga innovationsklyftan.

Den budget som kommissionen tilldelade forskning och innovation under perioden 2014–2020 återspeglar EU:s ambition att investera i Europas framtid.

II. Att föra sammanhållningspolitiken och Horisont Europa närmare varandra har varit en viktig prioritering för kommissionen på senare år, särskilt i samband med förberedelserna för perioden 2021–2027. Syftet är att öka de båda politikområdenas genomslag genom att skapa komplementaritet, särskilt i mindre utvecklade områden och randområden. Att främja en integrerad strategi och stärka synergier mellan dessa viktiga EU-instrument (och deras respektive pelare och politiska mål) kan leda till nya situationer som alla vinner på. Man kan till exempel främja en hållbar och smart regional ekonomisk utveckling och samtidigt förbättra hela EU:s innovationsekosystem och se till att det bättre kan hantera viktiga samhällsutmaningar och utveckla viktiga strategiska värdekedjor.

Denna strategi skapar nya möjligheter att främja innovation i alla regioner och att bättre integrera mindre utvecklade områden och randområden i det europeiska forskningsområdet och det europeiska innovationsekosystemet.

V. I 2014 års vägledningsdokument från kommissionen¹ betonades redan att det kommer att vara en inlärningsprocess att tolka denna nya verklighet, med tanke på att genomförandet av ESI-fonderna omfattas av medlemsstaternas regler om delad förvaltning, medan stödet inom Horisont 2020, Cosme, Erasmus+ osv. tilldelas på EU-nivå (direkt eller indirekt av kommissionen).

Kommissionen har arbetat med flera aspekter som syftar till att skapa starkare synergier, särskilt för perioden 2021–2027. Bland annat har man tillsammans med budgetmyndigheterna förenklat och anpassat förordningar med anknytning till dessa politikområden. Detta är ett tecken på kommissionens engagemang för att skapa synergier. Dessutom har vissa åtgärder vidtagits för att främja synergier. Kommissionen har gett ut en broschyr med exempel på synergier under den senaste programperioden. Den har även lyft fram exempel på system som stöder spetskompetensstämpeln och innehavare av stämpeln som får finansiering via webbplatsen för spetskompetensstämpeln.

Emellertid kan en bättre förståelse hos medlemsstaterna av målen för EU:s politikområden eventuellt bidra till en bättre utformning av deras strategiska dokument. Kommissionen medger att

¹ Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för regional- och stadspolitik, *Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes: guidance for policy-makers and implementing bodies*, Publikationsbyrån, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/84939>.

det finns visst utrymme för förbättringar när det gäller synergier och anpassningen mellan EU:s politiska mål och program, både på EU-nivå och på nationell nivå, och att mer behöver göras.

VI. I den nyligen genomförda studien² om prioriteringar inom strategier för smart specialisering i EU konstaterades att de prioriterade områdena inom dessa strategier i EU till stor del bygger på en uppsättning objektiva datadrivna identifieringsprocesser. Det har lett till prioriteringsstrategier i EU:s medlemsstater och regioner som fastställer en begränsad, men ofta bred, uppsättning prioriterade områden som är inriktade på FoU och mer teknikinriktade teman.

Kommissionen anser att strategier för smart specialisering ofta motsvarar prioriterade områden inom Horisont, även om det inte görs några uttryckliga korshänvisningar.

Det faktum att prioriteringarna för smart specialisering är breda begränsar inte nödvändigtvis möjligheten att skapa synergier.

VII. Trots att alla mottagare av bidrag från Horisont 2020 måste lägga fram planer för utnyttjande nedströms kanske de inte alltid överväger eller uttryckligen hänvisar till finansiering från ESI-fonderna som ett sätt att ytterligare utnyttja sina forskningsresultat. Det är inte problematiskt i sig om utnyttjandeplanerna inte är beroende av fortsatta bidrag från EU:s budget.

Många förvaltande myndigheter genomför framgångsrikt åtgärder till stöd för innovation och skapar därmed möjligheter till synergier nedströms. Medlemsstaterna bör dock också utöka sin interna kapacitet för att maximera möjligheterna till större synergier.

VIII. Ett viktigt instrument för synergier är spetskompetensstämpeln, som är ett erkännande av ett förslags värde och hjälper andra finansieringsorgan att dra nytta av kommissionens högkvalitativa utvärderingsprocess.

Mottagare av spetskompetensstämpeln är inte skyldiga att rapportera om huruvida deras projekt tilldelas stöd från andra finansieringsinstrument. Kommissionen kan därför inte avgöra hur många projektförslag som har fått sådan finansiering. Antalet kan emellertid vara högre än vad som frivilligt har rapporterats av medlemmarna i praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln.

IX. Kommissionen godtar rekommendationerna.

INLEDNING (punkterna 1–9)

Kommissionens svar:

01. I kommissionens meddelande³ om Horisont 2020 konstateras följande: "Forskning och innovation bidrar till sysselsättning, välstånd, livskvalitet och globala kollektiva nyttigheter. De genererar vetenskapligt och tekniskt nyskapande som behövs för att ta itu med de trängande utmaningar som samhället står inför. [...] Forskning och innovation har därför en central plats i strategin Europa 2020 för att främja smart och hållbar tillväxt för alla."

² Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för regional- och stadspolitik, *Study on prioritisation in smart specialisation strategies in the EU: Final report*, Publikationsbyrån, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/60867>.

³ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: *Horisont 2020 - ramprogrammet för forskning och innovation* (COM(2011) 808 final).

För den nuvarande kommissionen (2019–2024) är detta område dessutom fortsatt en viktig del av de politiska prioriteringarna⁴.

03. Kommissionen betonar det allmänna behovet av att skapa synergier med övriga unionsprogram, såsom den gemensamma strategiska ramen för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och programmet för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag.

04. Horisont Europa-förordningen återspeglar också detta mål: "[P]rogrammet [bör] eftersträva synergier med andra unionsprogram när det gäller allt ifrån utformning och strategisk planering till projekturval, förvaltning, kommunikation, spridning och utnyttjande av resultat, övervakning, revision och styrning. [...] I syfte att undvika överlappningar eller dubbelarbete och öka unionsfinansieringens genomslagskraft samt minska sökandenas och bidragsmottagarnas administrativa börda, bör det vara möjligt att främja synergier i synnerhet genom alternativ, kombinerad, kumulativ finansiering och överföring av medel."

I förordningen om gemensamma bestämmelser⁵ (skäl 61) anges följande: "Synergierna mellan fonderna och direkt förvaltade instrument bör optimeras. Tillhandahållandet av stöd bör underlättas för insatser som redan har tilldelats en spetskompetensstämpel eller som har medfinansierats genom Horisont Europa med bidrag från fonderna. Villkor som redan har bedömts på unionsnivå, innan insatser tilldelats spetskompetensstämpeln som en kvalitetsmärkning eller medfinansierats genom Horisont Europa, bör inte bedömas igen så länge insatserna uppfyller en begränsad mängd krav som fastställs i denna förordning. Detta bör också göra det lättare att följa de lämpliga regler som anges i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014."

05. I hänvisningarna ovan betonas att det är viktigt att synergier skapas mellan EU:s olika politikområden, vilket även har erkänts av de viktigaste intressenterna. Med anledning av detta utfärdade kommissionen ett vägledningsdokument om möjligheterna att maximera synergier mellan Horisont Europa och Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf). I dokumentet betonas de nya möjligheterna till synergier och klargörs det praktiska genomförandet för sammanhållningspolitikens förvaltande myndigheter, de nationella kontaktpunkterna för Horisont Europa samt de som driver eller lägger fram förslag om projekt inom Horisont Europa. Där betonas även att alla aktörer bär ett gemensamt ansvar för att detta ska lyckas.

07. Revisionsrätten framhåller hur komplex denna ambition är, med tanke på att flera aspekter (mål, förvaltning, genomförande och fastställande av prioriteringar) inom de olika instrumenten inte helt stämmer överens med varandra.

Horisont 2020 lägger tonvikten vid att stödja spetskompetens inom FoU, i enlighet med artikel 179 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Sammanhållningspolitiken syftar till att främja och stödja en harmonisk utveckling i alla medlemsstater och deras regioner, i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget, särskilt genom att minska de regionala skillnaderna. Eruf och Horisont-ramprogrammen är EU-instrument som stöder investeringar i forskning och innovation.

⁴ Politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission, 2019–2024 (https://ec.europa.eu/info/files/political-guidelines-new-commission_sv).

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik, EUT L 231, 30.6.2021, s. 159.

Att föra sammanhållningspolitiken och Horisont Europa närmare varandra har därför varit en viktig prioritering för kommissionen på senare år, särskilt under förberedelserna inför 2021–2027. Syftet är att öka de båda politikområdenas genomslag genom att skapa komplementaritet, särskilt i mindre utvecklade områden och randområden. Att främja en integrerad strategi och stärka synergier mellan dessa viktiga EU-instrument (och deras respektive pelare och politiska mål) kan leda till nya situationer som alla vinner på.

REVISIONENS INRIKTNING OCH OMFATTNING (punkterna 10–13)

Inga svar från kommissionen.

IAKTTAGELSER (punkterna 14–78)

Kommissionens svar:

14. Den kommissionspolitik som är föremål för revisionsrättens revision har mål som rör regional utveckling samt forskning och innovation. Dessa politikområden har till stor del genomförts separat. Tonvikten på att skapa synergier vid genomförandet av ovannämnda politikområden är något relativt nytt. Sedan början av programperioden 2014–2020 arbetar kommissionen aktivt för att främja synergier. Kommissionens roll när det gäller att förenkla och anpassa förordningar med anknytning till ovannämnda politikområden är ett tecken på dess engagemang för att möjliggöra starkare synergier.

16. Kommissionen har alltid strävat efter att få unionens olika program att fungera tillsammans och på ett konsekvent sätt för att uppnå EU:s mål. Kommissionen uppskattar att dess ansträngningar för att anpassa förordningarna för perioden 2021–2027 har noterats.

Kommissionen anser att den gemensamma insats som resulterade i de förändringar som infördes för perioden 2021–2027 redan har möjliggjort en ökad medvetenhet och ömsesidig kunskap om mål och möjligheter som i sig har haft en positiv inverkan.

19. Europaparlamentets utredningstjänst visar hur komplext detta arbete är. Dokumentet innehåller en del insikter och anmärkningar om hur man ska gå vidare och övervinna de svårigheter som man har stött på och som står i vägen för starkare synergier.

Kommissionens avdelningar har haft ett nära samarbete för att förbättra möjligheterna till synergier genom mer samordnade regler för perioden 2021–2027 och förenliga bestämmelser i all relevant lagstiftning (Horisont Europa, sammanhållningspolitiken, den allmänna gruppundantagsförordningen för statligt stöd). Avdelningarna arbetar för närvarande tillsammans för att se till att de möjligheter som den nya fleråriga budgetramen erbjuder för att skapa och maximera olika typer av synergier utnyttjas av Erufs förvaltande myndigheter och FoU-intressenter. De nya möjligheterna har redan presenterats vid flera tillfällen för medlemsstater, regioner och

intressenter. Dessutom finns det sedan den 5 juli 2022 en ny vägledning om möjligheterna att maximera synergier mellan Horisont Europa och Europeiska regionala utvecklingsfonden⁶.

21. Det finns förvisso ett flertal forum och mekanismer för utbyte mellan kommissionen och nationella och regionala intressenter, bland annat ett formellt förfarande för kontakter mellan kommissionen, medlemsstaterna och relevanta intressenter under lagstiftningsprocessen och den efterföljande programplaneringen samt genomförandet av instrumenten (t.ex. strategisk programplanering och praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln). Mer bör dock göras för att säkerställa synergier vid genomförandet (se kommissionens svar på punkt 19).

RUTA 1 – Praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln: ett positivt exempel på samarbete på flera nivåer

Medlemmarna i praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln är till största delen förvaltande myndigheter för Eruf, men även andra offentliga och privata organ med finansieringsbefogenheter som har åtagit sig att genomföra åtgärder som kan främja spetskompetensstämpeln och som frivilligt valt att gå med i praktikgemenskapen. I dag har den omkring 250 medlemmar och arbetet utförs genom regelbundna möten under ledning av kommissionen. Praktikgemenskapen har en plattform (Sinapse) som möjliggör utbyte av information och bästa praxis om spetskompetensstämpeln.

24. Sedan ett mycket tidigt skede av Horisont 2020 har kommissionen haft åsikten att bättre kommunikation på nationell nivå kan leda till ett mer konsekvent genomförande av EU-program.

Detta bekräftas i punkt 3.3 i 2014 års vägledningsdokument (som rör åtgärder för nationella och regionala myndigheter som deltar i Horisont 2020 och andra relevanta EU-program). I denna punkt nämns behovet av att olika EU-programorgan, såsom nationella kontaktpunkter för Horisont 2020, Enterprise Europe Network osv., samarbetar med de nationella förvaltande myndigheterna och ökar medvetenheten om de möjligheter som finns att kombinera finansiering från ESI-fonderna och Horisont 2020.

Dessutom rekommenderas att man anordnar workshoppar som sammanför relevanta förvaltande myndigheter och organ med ansvar för forskning och innovation för smart specialisering med företrädare för de olika programkommittéerna inom Horisont 2020, Cosme osv., så att de kan hitta idéer för möjliga synergier och synkronisering av finansieringsbeslut, regelbundet utbyta information lära sig av varandra när det gäller genomförandet av forsknings- och innovationsstrategierna för smart specialisering. De skulle till exempel kunna undersöka möjligheter till alternativ finansiering eller omdirigering av högkvalitativa Horisont 2020-förslag med en poäng över tröskelvärdet för vilka det inte fanns utrymme i budgeten för Horisont 2020.

26. Information om projekt som stöds av ramprogrammen finns på resultattavlan för Horisont⁷, Cordis⁸, Kohesio⁹ samt webbplatserna för de olika programmen.

Dessutom publiceras data från ramprogrammen som öppna data på den officiella portalen för europeiska data, "data.europa.eu"¹⁰, som stöder insyn, vidareutnyttjande och länkning av externa intressenter.

⁶ C(2022) 4747 final: Meddelande till kommissionen: *Approval of the content of a draft Commission Notice on the synergies between ERDF programmes and Horizon Europe* (inte översatt till svenska), 5.7.2022.

⁷ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-dashboard>

⁸ <https://cordis.europa.eu/>

⁹ <https://kohesio.ec.europa.eu/en/>

¹⁰ <https://data.europa.eu/sv>

29. Kommissionen har tagit fram data- och informationsverktyg för att tillhandahålla enkel och transparent information om stödmottagare inom ramprogrammen för forskning och innovation (resultattavlan för Horisont kan även nås via portalen för finansiering och anbudsmöjligheter¹¹) och om EU:s sammanhållningspolitik (Kohesio) som är i drift sedan mars 2022.

Data om Fol-programmen, särskilt Horisont 2020, är allmänt tillgängliga. För Fol-projekt inom Horisont 2020 gav kommissionen, utöver Cordis, även medlemsstaterna tillgång till den begränsade databasen eCorda tills den offentliga resultattavlan för Horisont 2020 lanserades 2018 (vilken 2021 integrerades i resultattavlan för Horisont). Resultattavlan finns tillgänglig på portalen för finansiering och anbudsmöjligheter och är öppen för allmänheten.

Se även svaret på punkt 31.

30. Databaserna för Horisont och sammanhållningspolitiken har olika format, vilket återspeglar skillnaderna i instrumentens rättsliga ram.

Det är svårt att införa en gemensam och statisk taxonomi, även på grund av instrumentens olika omfattning. Strategier för smart specialisering behöver inte utformas med användning av en viss fast klassificering (t.ex. Nace, nomenklaturen för näringsgrensindelning), utan utformas i stället genom en platsbaserad entreprenörprocess med ett nedifrån-och-upp-perspektiv.

31. ESI-fondernas rapporterings- och övervakningsmekanismer överensstämmer med kraven i lagstiftningen och anses vara lämpliga för att övervaka politiken.

Trots att de två databaserna inte är driftskompatibla anser kommissionen att de befintliga funktionerna redan i viss utsträckning gör det möjligt att hitta relevant information.

Särskilt i Kohesio är det möjligt att identifiera alla Fol-projekt inom sammanhållningspolitiken genom att använda filtret för insatsområde. Den stora merparten (> 85 %) av de totala investeringarna med koppling till strategin för smart specialisering är koncentrerade till ett litet antal insatsområden.

Användarna kan kombinera detta tematiska filter med ytterligare filter (t.ex. land, program, fond) för att precisera sin sökning och få fram en förteckning över Fol-projekt, information om den geografiska täckningen och detaljerad information om de berörda stödmottagarna.

Dessutom använder Kohesio semantiska sökfunktioner som drivs av artificiell intelligens, vilket gör det möjligt för användarna att hitta Fol-projekt på särskilda områden som inte direkt omfattas av de ovannämnda insatsområdena (t.ex. cancerforskning).

Arbetet pågår för att klassificera projekttitlar och projektbeskrivningar i enlighet med den kontrollerade vokabulärsamlingen Eurovoc som utarbetas av Publikationsbyrån. Detta steg kommer ytterligare att öka sökbarheten för de data som ingår i Kohesio.

Vidare använder man i Cordis redan klassificeringen enligt den europeiska vetenskapsvokabulären EuroSciVoc, vilket möjliggör en viss kartläggning med Kohesio.

Kommissionen medger att det krävs ytterligare förbättringar när det gäller de befintliga dataramarna, sökbarheten och kartläggningen av data, övervakningen av synergier samt framhållandet av exempel på god praxis.

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

32. Kommissionen och de nationella myndigheterna är främst inriktade på att genomföra den politik som de ansvarar för. Övervakning av synergier ingick inte heller bland de lagstadgade kraven på övervakning i förordningen om gemensamma bestämmelser.

33. Kommissionen arbetar kontinuerligt med att förbättra genomförandet av sin politik. En bättre utformning av övervakningsprocessen är därför avgörande för att uppnå detta mål. Hur relevant information utnyttjas i beslutsprocessen är också viktigt.

I detta sammanhang måste insamlingen av information för att kunna dra slutsatser om genomförandet av programmet (övervakning) baseras på praktiska arrangemang som underlättar processen utan en det skapar en alltför stor börda för programmets stödmottagare. Den rättsliga ramen för de sammanhållningspolitiska fondernas övervakningssystem omfattar inte obligatorisk och systematisk rapportering från förvaltande myndigheter om tilldelningen av spetskompetensstämplar.

På samma sätt finns det inget övervakningssystem för spetskompetensstämpelförslag, eftersom dessa i själva verket ligger utanför ramen för uppföljningen av Horisont-projekt.

Jämfört med Horisont 2020 kommer mer information att samlas in om uppföljningen av projektresultat inom Horisont Europa, tack vare dess rapporteringsram och de tjänster och verktyg som görs tillgängliga för stödmottagarna genom strategin för spridning och utnyttjande, till exempel Horizon Results Booster och resultatplattformen för Horisont.

34. De nationella myndigheternas roll när det gäller denna aspekt av programmen får inte glömmas bort.

36. Såsom revisionsrätten nämner har kommissionen vidtagit flera åtgärder.

Vägledningsdokumentet om synergier, som utfärdades i ett mycket tidigt skede av genomförandet av Horisont 2020, är ett viktigt dokument för detta ändamål.

När det gäller enheten för politiskt stöd är det inte meningen att samtliga medlemsstater ska delta i aktiviteten för ömsesidigt lärande. Resultaten av denna diskussion sprids till övriga länder genom rapporter och workshoppar som finns tillgängliga på webbplatsen för enheten för politiskt stöd.

Kommissionen har också genomfört och deltagit i flera workshoppar på nationell och regional nivå för att presentera synergier på begäran av lokala och nationella myndigheter.

41. Myndigheter på nationell nivå som ansvarar för förvaltningen av EU-programmen spelar en viktig roll i utformningen av de strategiska åtgärderna för dessa och deras framgångsrika genomförande.

47. EU:s medlemsstater och regioner fastställde en begränsad, men ofta bred, uppsättning prioriterade områden som var inriktade på FoU och mer teknikdrivna teman. Storleken på det prioriterade området begränsar dock inte nödvändigtvis möjligheten att skapa synergier.

51. Kommissionen upprepar vikten av kapacitetsuppbyggnad hos de nationella förvaltningarna, så att potentiella stödmottagare kan få hjälp när de ansöker om bidrag, eftersom detta i hög grad bidrar till ett framgångsrikt genomförande av unionsprogrammen (på nationell nivå).

GEMENSAMT SVAR AVSEENDE PUNKTERNA 56–63:

Kommissionen erkänner vikten av att stödja synergier nedströms som en möjlig mekanism för att ytterligare sprida och utnyttja resultaten av de forskningsprojekt som kan ha en meningsfull inverkan på den socioekonomiska utvecklingen inom ett territorium.

64. Ett exempel på samverkan mellan information från direkt förvaltade FoU-program, såsom Horisont 2020 och det Eruf-finansierade Interreg, var inrättandet av Horisont 2020-kartlägningsverktyget för Interregs synergieffekter (matchningsverktyg). Det skapades för att tillgodose ett behov som uttrycktes efter Interreg Centraleuropas ansökningsomgång på temat "experimentell kapitalisering". Detta verktyg är allmänt tillgängligt via portalen för finansierings- och anbudsomgångar (se svaret på punkt 29). Ytterligare åtgärder vidtas för att utöka Interreg-databasen keep.eu¹², som förvaltas av Interact, med deltagarnas beständiga identifierare såsom PIC, vilket ökar möjligheterna till framtida synergier inom båda programmen.

69. Spetskompetensstämpeln lanserades först inom Horisont 2020 och förstärks inom Horisont Europa. Avsikten är att ytterligare främja användningen av spetskompetensstämpeln i de sammanhållningspolitiska programmen, med målet att stärka synergier mellan FoU-programmen och Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf).

71. Trots att det inte gjordes några hänvisningar till spetskompetensstämpeln i 2013 års förordning om gemensamma bestämmelser eller i de operativa programmen, vilka antogs innan spetskompetensstämpelinitiativet lanserades 2015, försöker kommissionen samla in information om nationella/regionala stödsystem för spetskompetensstämpeln som upprättats av praktikgemenskapens medlemmar. Rapporteringen är dock frivillig. När det gäller spetskompetensstämpeln inom Europeiska innovationsrådets accelerator/instrumentet för små och medelstora företag – fas 2 rapporterades femton stödsystem i elva länder. Samma antal system upprättades för spetskompetensstämpeln för Marie Skłodowska-Curie-åtgärder. Kommissionen har emellertid inga exakta uppgifter om antalet spetskompetensstämpelprojekt som i slutändan finansierades.

72. När det gäller de tre teaming-projekten omfattade de operativa programmen visserligen inte åtgärder till stöd för de projekt som fått spetskompetensstämpeln, men kommissionen har fått veta att dessa tilldelats Eruf-finansiering.

74. Sedan spetskompetensstämpeln lanserades har kommissionen vidtagit flera åtgärder för att se till att fler projekt som tilldelats stämpeln får finansiering. Ett exempel på detta är ändringen av den allmänna gruppundantagsförordningen, som gör det möjligt för medlemsstater att genomföra vissa stödåtgärder (inklusive finansiering av spetskompetensstämpelprojekt) utan förhandsanmälan.

Detta gjorde det möjligt att införa förenklingar som de förvaltande myndigheterna ansåg vara viktiga för att skapa synergier: direkt stöd till spetskompetensstämpelprojekt (dvs. utan en ny utvärdering av förslagets FoU-kvalitet) och tillämpning av kategorierna, de högsta beloppen och metoderna för beräkning av stödberättigande kostnader inom ramen för Horisont Europa. På så sätt undviks dubbelarbete från stödmottagarnas och de förvaltande myndigheternas sida vid inlämningen och utvärderingen av projekt samt när de projekt som ska få stöd från Eruf väljs ut.

75. I förordningarna för sammanhållningspolitiken för både 2014–2020 och 2021–2027 har det som en allmän regel fastställts att stöd endast ska ges till investeringar i små och medelstora företag, eftersom stöd till sådana företag är en politisk prioritering för EU.

¹² <https://keep.eu/>

I likhet med förordningarna för 2014–2020 innehåller förordningarna för 2021–2027 ett undantag för investeringar i andra företag än små och medelstora företag när investeringarna görs i samarbete med små och medelstora företag och gäller forskning och innovation.

Att inte ge stöd till företag i svårigheter är en annan viktig del i politiken som bygger på sund ekonomisk förvaltning. De enda avvikelserna från den allmänna regeln beviljades till följd av covid-19-pandemin, då företag i svårigheter kunde få stöd om det godkändes enligt ett tillfälligt regelverk för statligt stöd som inrättats för att ta itu med exceptionella omständigheter eller enligt de minimis-regeln.

GEMENSAMT SVAR AVSEENDE PUNKTERNA 76 OCH 77:

Det kan vara svårt att ta fram en automatisk anmälningsmekanism för alla typer av tilldelade spetskompetensstämpel, och kostnaden kan bli större än nyttan. Kommissionen överväger emellertid att göra detta för Europeiska innovationsrådets spetskompetensstämpel.

Under tiden kan förvaltande myndigheter och andra intresserade finansieringsorgan på begäran få fullständig information om projektförslag som tilldelats spetskompetensstämpeln i deras land eller region, på villkor att de projektansvariga har gett sitt samtycke. Denna information har också sedan 2015 gjorts tillgänglig för medlemmarna i praktikgemenskapen via gemenskapens plattform (Sinapse). Alla förvaltande myndigheter är dock inte medlemmar i praktikgemenskapen, eftersom det inte finns någon skyldighet att delta.

Sedan 2015 finns en särskild webbplats för spetskompetensstämpeln som innehåller detaljerad information om spetskompetensstämpeln, hur den kan användas och finansieringsmöjligheter samt information till finansieringsorgan. Webbplatsen har även en funktionsbrevlåda dit eventuella frågor kan riktas.

Kommissionen tillhandahåller aggregerade uppgifter om de projektförslag som tilldelats spetskompetensstämpeln på den offentliga resultattavlan för Horisont.

78. Vid alla praktikgemenskapens möten uppmuntrar kommissionen de förvaltande myndigheterna att dela med sig av sin nationella eller regionala bästa praxis och diskutera frågor om genomförandet. Det har också kommit till kommissionens kännedom att andra medlemsstater har infört system för att säkerställa ett optimalt informationsflöde om spetskompetensstämpeln.

SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER (punkterna 79–91)

Kommissionens svar:

GEMENSAMT SVAR AVSEENDE PUNKTERNA 79 OCH 80:

Kommissionen medger att det finns utrymme för ytterligare förbättringar för att skapa synergier nedströms. Den noterar emellertid att möjligheterna till synergier mellan Horisont Europa och sammanhållningspolitiska program har förbättrats avsevärt under perioden 2021–2027, tack vare mer samordnade regler i all relevant lagstiftning (Horisont Europa, sammanhållningspolitiken, den allmänna gruppundantagsförordningen om statligt stöd). Dessa regler är utformade för att säkerställa ett mervärde för unionen, undvika överlappningar och sträva efter maximal effektivitet

och administrativ förenkling. När det gäller forskning och innovation har Eruf som mål att ge stöd till forskning nära marknaden och utnyttjande av forskningsresultat (även från Horisont-projekt). Detta är den viktigaste förutsättningen för att skapa synergier nedströms.

Kommissionen betonar att de relevanta rättsliga grunderna inte kräver systematisk övervakning av synergier. Kommissionen identifierade och främjade dock viss god praxis, bland annat genom en sammanställning av exempel (i skriften *EU funds working together for jobs & growth: Examples of synergies between the framework programmes for research and innovation (Horizon 2020) and the European Structural and Investment Funds (ESIF)*), inbegriper spridning av Interreg Centraleuropas experimentella ansökningsomgång på temat "kapitalisering genom samordning".

81. Kommissionen anser att dess viktigaste avdelningar med ansvar för Fol-ramprogrammen och ESI-fonderna, dvs. GD Forskning och innovation och GD Regional- och stadspolitik, samarbetar väl, både formellt och informellt. Genom praktikgemenskapen för spetskompetensstämpeln involverar de dessutom intressenter som ansvarar för att utforma och genomföra program på nationell och regional nivå. Samarbetet på nationell nivå mellan de organ som ansvarar för att genomföra eller hjälpa till att genomföra programmen kan dock uppmuntras ytterligare.

Rekommendation 1 – Förbättra samarbetet mellan organ som deltar i förvaltningen av ESI-fonderna och ramprogrammen

Kommissionen godtar denna rekommendation.

Kommissionen erkänner vikten och mervärdet av att förbättra samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter som ansvarar för Fol-politik och operativ verksamhet och de nationella myndigheter inom sammanhållningspolitiken som ansvarar för Fol. Att föra dessa aktörer närmare varandra kommer att bidra till att skapa och främja kontakter och utbyte av kunskap och praxis.

82. Kommissionen anser att det är viktigt att underlätta tillgången till information om projekt och mottagare som stöds av dess fonder och instrument. När det gäller Eruf innehåller den nyligen lanserade (mars 2022) databasen Kohesio omfattande och uppdaterad information om projekt och mottagare som får sammanhållningspolitiskt stöd. Den aggregerar, standardiserar och tillhandahåller information som tidigare offentliggjorts av de förvaltande myndigheterna i ett driftskompatibelt format i förteckningen över verksamheter.

Resultattavlan för Horisont innehåller detaljerade uppgifter om finansierade projekt och stödmottagare.

83. Kommissionen medger att det finns ett behov av att förbättra de befintliga dataramarna, sökbarheten och kartläggningen av data. Den anser emellertid att en driftskompatibel databas med en gemensam och statisk taxonomi för närvarande inte behövs för att tillhandahålla lämpliga funktioner för exempelvis databassökningar eller kartläggningsinsatser. Kommissionen anser att de befintliga databasernas funktioner gör det möjligt att hitta relevant information.

84. Kommissionen anser att det är viktigt att övervaka användningen av de synergimekanismer som finns. I vissa fall står dock inneboende svårigheter i vägen för detta, även på grund av att relevant information endast finns tillgänglig på medlemsstatsnivå. Det finns inget rättsligt rapporteringskrav, men kommissionen undersöker frivilliga metoder för att samla in relevant information, såsom resultattavlan för spetskompetensstämpeln.

Även utan systematisk övervakning har kommissionen kunnat identifiera och främja exempel på god praxis. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/seal-excellence_en

Kommissionen arbetar kontinuerligt för att öka medvetenheten (via webbplatsen för spetskompetensstämpeln, sociala medier, nationella kontaktpunkter och European Enterprise Network) och för att sprida information om synergikonceptet vid olika riktade evenemang (t.ex. i arbetsgruppen för forskning och under Europeiska veckan för regioner och städer).

Rekommendation 2 – Utnyttja datapotentialen för att främja synergier

Kommissionen godtar denna rekommendation.

Kommissionen medger att det krävs ytterligare förbättringar när det gäller de befintliga dataramarna, sökbarheten och kartläggningen av data, övervakningen av synergier samt framhållandet av exempel på god praxis.

85. För att stödja starkare synergier offentliggjorde kommissionen den 5 juli 2022 ett tillkännagivande om synergier mellan Horisont Europa och Eruf-programmen (*vägledningen om synergier*)¹³, vilket stärker intressenternas sakkunskap och kapacitet att utnyttja de nya möjligheterna.

86. I juli 2022 inledde kommissionen en serie informationsevenemang och workshoppar för att presentera den nya vägledningen om synergier för intressenter i medlemsstaterna. Denna verksamhet kommer att fortsätta under de kommande månaderna.

87. I den nyligen genomförda studien¹⁴ om prioriteringar inom strategier för smart specialisering i EU konstaterades att de prioriterade områdena inom dessa strategier i EU till stor del bygger på objektiva datadrivna identifieringsprocesser. Det har lett till prioriteringsstrategier i EU:s medlemsstater och regioner som fastställer en begränsad, men ofta bred, uppsättning prioriterade områden som är inriktade på FoU och mer teknikinriktade teman. Storleken på det prioriterade området begränsar dock inte nödvändigtvis möjligheten att skapa synergier.

90. Alla mottagare av Horisont 2020-bidrag måste lägga fram planer för utnyttjande nedströms, men de kanske inte alltid ser finansiering från ESI-fonderna som ett sätt att ytterligare utnyttja sina forskningsresultat. Det är inte problematiskt i sig om utnyttjandeplanerna inte är beroende av fortsatta bidrag från EU:s budget.

Det låga antalet hänvisningar till Eruf beror också på att det är svårt att veta många år i förväg vilka fonder som kommer att användas.

Rekommendation 3 – Öka användningen av synergier nedströms

Kommissionen godtar denna rekommendation.

¹³ För hänvisning se svaret på punkt 19.

¹⁴ Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för regional- och stadspolitik, *Study on prioritisation in smart specialisation strategies in the EU: final report*, Publikationsbyrån, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2776/60867>.

Rekommendation 4 – Förbättra informationsflödet om projekt som har tilldelats spetskompetensstämpeln

Kommissionen godtar rekommendationen och kommer att förbättra informationsflödet om projekt som tilldelas spetskompetensstämpeln.